

gyan teszik magukévá a nevelők a hatékonyabb módszereket, elveket, az új követelményeket, mert ennek alapján várható annak minél eredményesebb megvalósítása. A könyv befejező részében a szerző imponáló magabiztossággal szintetizálja a témájával összefüggő tényanyagot, amely megmutatja a fejlődés útjait és távlatait, a jövő iskolájának körvonalait: „A jövő iskolája nem ismer majd egyhelyben tologást, stagnálást: fejlődésé határozott és gyorsuló ütemű lesz. A tanulók ezt az iskolát a saját iskolájuknak fogják tekinteni, mert lépésről lépésre érezni fogják, hogy minden, ami ott történik, az ő érdekeiket, fejlődésüket szolgálja. A kellemes munkakörülmények, a mérsékelt és bizonyos fokig egyénekhez szabott követelmények és elvárások vonzóvá teszik számukra az iskolát”.

Dr. Tóth Lajos könyvét mindazoknak ajánlom, akiknek szívügye az alapozó, egy ország legszélesebb része számára általános műveltséget nyújtó iskola fejlesztésének, korszerűsítésének, jobbá tételének ügye, mindazoknak ajánlom, akik a szomszédos Jugoszlávia általános iskolájának eredményeit, a jövő távlatait úgy tanulmányozzák, hogy az számukra is hasznos legyen.

Fórum Könyvkiadó, 1979.

Dr. Veszprémi László

Eperjessy Gézáné dr.

MIRE JÓ AZ EGÉSZ NAPOS NEVELÉS?

Az utóbbi időben a pedagógiai szakirodalom tömegesen jelenik meg. Nem vonatkozik sajnos ez a megállapítás az egész napos nevelés témakörére. Régi hiányt pótol Eperjessy Gézáné könyve, ezért a napközi otthonban dolgozó nagyszámú nevelőgárda és a magam nevében örömmel köszöntöm, és nagy érdeklődéssel tanulmányoztam a 251 oldal terjedelmű kötetet.

Osztozom a szerző véleményével, amikor a magyarországi egész napos nevelés szervezeti formáit számba veszi, és felsorolja abban a napközi otthon, iskolaotthon és a klubrendszert, de nem említi a tanulószobát. Az elmúlt három és fél évtized tapasztalata ugyanis azt mutatja, hogy ebben a szervezeti formában a tanulók megőrzése folyik csupán. Talán a középiskolai rendszerben még tovább fenntartható. Fájdalmasak, de sokhelyütt még találóak azok a szemléletes jelzők, mellyel a szerző a napközi otthon és az iskola viszonyát jellemzi, pl. a napközi a szociális problémák megoldására szolgáló „hátsó udvara” az iskolának, vagy a napközi otthonok az iskola „felségterületén”, szűkös albrélteti viszonyba létező szervezetek, vagy a napközi otthon az iskola „mostoha gyermeke”.

A kötet első fejezete az „Eddig megtett út” címet viseli. Ebben az egész napos intézményes iskolai foglalkozás külföldi vázlatos ismertetését, valamint a hazai napközi otthonok problémátörténeti elemzését adja. Különösen szemléletes a tanulólétszám mennyiségi fejlesztéséből adódó konfliktus, a nevelő irányulás és a napközis nevelés tartalmának alakulása. A második fejezettől a szerző saját és mások munkássága nyomán közreadja gyakorlatban kipróbált és összegyűjtött jó tapasztalatait: a helyzetelemzések és a napközi otthoni tervezés új formáját, a perspektivikus tervek táblázatait, amelyek a pedagógusképző intézmény tanárjelöltjei képzésében is jól felhasználhatók. A saját megyékben folyó nagy hagyományú makói iskolaotthonos kísérletről is olvashatunk a kiadványban. Az iskolaotthon értékeinek összegzését olvasva újra felmerül bennem, miért nem halad nagyobb ütemű képzése az általános iskoláink 1., 2. osztályaiban.

Következetesen bizonyítja a szerző azt is, hogy az egész napos nevelésben össze lehet kapcsolni a tanítási és a szabadidős tevékenységeket, ehhez átfogó pedagógiai látásmód szükséges. A klubrendszerű foglalkozásokról szólva, szabadidős tevékenységekről van szó, mégis szervesen épül hozzá a tanulmányi munka, ahol a tanulók önálló tanulási szintje alapján történik a csoportos tanulás. Sokszor kell még hangoztatnunk azt is a szerzővel, a napközis, iskolaotthonos nevelőkkel, klubos tanárokkal együtt, hogy a tanórán kívüli programokkal könnyebb kibontani a 6-14 éves gyermekekben levő egyedi, speciális értékeket és a hátrányok sikeres behozását.

A szerző kritikai észrevételeket fogalmaz meg a napközi nevelési torzulásokkal kapcsolatban, ilyenek tartja pl. a tanulási idő középpontba helyezését, vagy ha a napközivezető a felkészülésre kétszer annyi időt fordít, mint amennyire az átlagképességű tanulónak szüksége van, mert szellemi tunyaságra nevel. Kölcsönhatást érzékel a gyakorlatban a felkészülési idő hossza és a tanulók „egész napos közérzete” között. Nagyon megszívlelendők nézeti az értékelésről, ellenőrzésről. Az értékelés ne legyen hatalmi jog, hanem a demokratikus irányítás és előrehaladás mércéje. Nem elég sokszínűek a gyakorlatban még a közösségi értékelés módzatai sem. A sokoldalú személyiségformálás nevelési igényéhez kell igazítani az értékelést – mondja a szerző.

Az alkotó, kezdeményező napközis nevelők számára számos vizsgálatot mutat be, mint pl.: az időérzék fejlesztése, a közérzet vizsgálata, a kompenzáló nevelés kísérlete, a különböző kérdőíves vizsgálatok stb., de buzdít új feladatok végzésére is, pl.: az egész napos csoportok tanulóinak a munkafüzethez hasonló „szabadidő füzeteket” lehetne összeállítani, ahonnan közös szórakozási ötleteket tanácsokat kapnának: játékok, kísérletek, megfigyelések, kirándulások megszervezéséhez.

Külön fejezetben tárgyalja a közösségi nevelést, melyet azért emelek ki, mert nem lehetünk elégedettek sem az iskola, sem a mozgalmi nevelés terén folyó közösségi nevelés hatékonyságával. A szerző a gyakorlati használhatóság szempontjából ismerteti a kisgyerekek közösségi nevelése tevékenységi rendszerét, a csoportszervezés variációit, a felelősök felelősi képességének fejlesztését. A közvetett irányítás fontosságát több ízben hangsúlyozta, és egyidejűleg a tekintélyelvű irányítás sokoldalú kritikáját adja. Véleménye szerint sok-sok pedagógiai szituációra van szükség, amely a gyermekeket az önkormányzat, a demokratikus életvitel elményében részesíti.

Nagyon tetszik az is, ahogy a szerző a játéktevékenység nevelési értelmezését adja, idézem: „A játék nem elsősorban játékos tartalom, hanem a játékban megnyilatkozó fejlesztő erők működtetése révén kap jelentőséget”.

Példamutatóan hatott rám az is, hogy a tanulmány írója nemcsak a munkája során felhalmozott tapasztalatait foglalta össze, hanem száz külföldi és hazai pedagógiai, pszichológiai kutatónak és gyakorlati szakembernek 139 tanulmányát is feldolgozta könyvében.

Végül a könyv 249. oldalán található Balázs Mihály gondolatát idézem: „Kevés olyan pedagógust kap ma az iskola, aki nemcsak a tanórai, hanem a tanórán kívüli nevelés feltételeit is ismerné... aki nevelni tud a szabad idő korszerű eltöltésére, eleget tud tenni az iskola új funkciójából adódó követelményeknek...” Érténünk kell ezt a figyelmeztetést elsősorban minékünk, akik a jövő pedagógusait képezzük, és a nevelési gyakorlati képességért felelünk.

Tankönyvkiadó, Budapest, 1981. 262. l.

Dr. Szabó G. Mária

Tanárok XII. Nyári Akadémiája a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán

Szegeden 1982. június 28-tól július 2-ig kerül megrendezésre a Tanárok XII. Nyári Akadémiája orosz és pedagógiai tagozaton. A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, a Művelődési Minisztérium hozzájárulásával Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Pest, Szolnok megyék és Szeged városi Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya és a megyei pedagógus továbbképzési intézetekkel együttműködve 12. alkalommal szervez továbbképzést az általános iskolák felső tagozatában működő tanárok számára.

Főiskolánk, e továbbképzési forma hagyományainak megfelelően, évről évre más-más szakok tanárai számára rendez nyári akadémiát. Az egyes szakok kiválasztása – a továbbképzési intézetek vezetőivel egyetértve – az oktatási reform szükségessége és a területi igények alapján történik.

A nyári akadémiák célja az egyes tudományterületeken elért, az általános iskolai oktatás szempontjából jelentős, legújabb szakmai és módszertani eredmények bemutatása. A tudományok fejlődésével való lépéstartás igényéből fakadóan a változó elemek szerepe a legjelentősebb, ezért a témakörök feldolgozása során elsősorban az újat, a változót ismertetik az előadók. A továbbképzés során biztosítani kívánjuk azt, hogy eleven kapcsolat legyen a korszerű pedagógiai kultúra és a szaktárgyi ismeretek között, a témák tartalmukban és módszereikben a pedagógusok valóságos munkaproblémáiból induljon ki, továbbá építeni kívánunk a szakirodalomra és a résztvevők tapasztalataira. A megyei továbbképzési intézetek javaslatai biztosítják a szükséges nyitottságot, problémaérzé-

kenységet, közoktatáspolitikánk igényeire való gyors reagálást, a társadalmi igényekkel való állandó szinkront. A legfontosabbnak ítélt konkrét ismeretek nyújtásán túl szeretnénk a kollégák érdeklődését további témakörök iránt felkelteni, irodalom megjelölésével irányítani önképzésüket, kiemelve az oktatástechnológiai eredmények felhasználásának lehetőségét is. Az új tárgyi ismeretek mennyisége helyett elsősorban a korszerű szemlélet, a tudományos szemléletmód formálását tekintjük a legfontosabb feladatnak, továbbá azt, hogy alkalmazás kész állapotban tartsuk a művelődési anyag korábban elsajátított stabil elemeit, összegezzük, rendszerezük a tapasztalatokat.

A nyári akadémia programjában mindkét tagozaton szakmai, elméleti jellegű, módszertani témák, pszichológiai és pedagógiai tárgyú előadások szerepelnek. A továbbképzési hét bevezető és záró előadásai időszzerű közoktatáspolitikai kérdésekről szólnak.

Néhány téma az orosz nyelv és irodalom tagozat programjából:

- Az idegennyelv-tudás pszicholingvisztikai alapjai;
 - A nem verbális közlésformák helye és szerepe az orosz nyelvi órákon;
 - Az orosz igeszemlélet kérdései az általános iskolai tananyag tükrében;
 - Korkép a szovjet irodalom legújabb jelenségeiről;
 - Dosztojevszkij helye az orosz irodalomban.
- A korábbi akadémiák orosz tagozatainak gyakorlatát követve, az elméleti előadások mellett naponta több órán keresztül a beszédfejlesztést